

EDUCATIEF GRADUAAT IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

ODISEE

OPLEIDINGSACCREDITATIE OP MAAT VAN DE EIGEN REGIE •
BEOORDELINGSRAPPORT

19 JUNI 2024

LUC DE MAN (VOORZITTER) • DEBORA BRANDWIJK-TOONEN,
KURT LECOMPTE, CATO OYEN (COMMISSIELEDEN) • ANNE
MARTENS (SECRETARIS) • MIKE SLANGEN (PROCESCOÖRDINATOR)

Inhoud

1	Abstract	4
2	Rapportage van het onderzoek van de commissie	5
3	Oordeel	11
	Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding.....	13
	Bijlage 2: Opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR).....	14
	Bijlage 3: Samenstelling van de commissie	16
	Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding	17
	Bijlage 5: Verantwoording.....	19
	Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal.....	20

1 Abstract

Het Educatief graduaat in het secundair onderwijs ('educatief graduaat') van Odisee bereidt studenten voor op een job als leraar technische en praktijkvakken en richt zich op studenten met ten minste drie jaar werkervaring. De opleiding van 90 studiepunten is in september 2019 van start gegaan. Een commissie van deskundigen heeft een overzichtelijk dossier en bijbehorende documentatie van de opleiding bestudeerd en gesproken met interne en externe betrokkenen tijdens een bezoek aan de campus te Aalst op 30 april 2024. Op basis van haar onderzoek komt de commissie tot een positief advies.

De opleiding richt zich op een duidelijke doelgroep van zij-instromers en biedt verschillende trajecten aan om in te spelen op uiteenlopende behoeften en het onderwijs toegankelijk te maken voor een grote groep (aspirant-)leraren: een dagtraject (Brussel), een avondtraject (Aalst en Brussel) en een afstandstraject (volledig online). Daarnaast maakt de opleiding onderscheid tussen studenten die al lesgeven (LIO¹-traject) en studenten die praktijkervaring opdoen via een stageplaats ('flexibele praktijkroute'). Volgens de commissie zijn de trajecten goed doordacht en krijgen studenten adequate persoonlijke begeleiding. De opzet van het opleidingsprogramma biedt studenten de mogelijkheid om zelf het leertempo te bepalen en eventueel te wisselen van traject. Deze flexibiliteit en stevige begeleiding zijn duidelijke sterktes, maar vragen ook om aandacht voor de werkdruk onder docenten.

Studenten van het dag- en avondtraject volgen het onderwijs deels gezamenlijk met studenten uit de Verkorte Educatieve Bachelor. Voor graduaatstudenten is steeds duidelijk wat de opleiding van hen verwacht. Desalniettemin vindt de commissie het van belang dat de opleiding monitort of de gezamenlijke aanpak ten goede komt aan alle studenten. Daarnaast vindt de commissie het belangrijk dat de opleiding de ontwikkeling van vakkennis onder studenten goed opvolgt en beveelt de commissie aan om diversiteit te laten doorklinken in alle vakken, met een bijzondere aandacht voor diversiteit in de klas.

De opleiding is sterk praktijkgericht en integreert theorie en praktijk. De opleiding geeft op verschillende manieren invulling aan het werkplekleren en zorgt voor een geleidelijke opbouw naar zelfsturing. Studenten en praktijkmentoren voelen zich daarbij voldoende geïnformeerd en ondersteund.

De enthousiaste, competente en toegewijde docenten vormen één team over de twee locaties heen en maken gebruik van elkaars complementaire sterktes. De commissie raadt aan om de docentprofessionalisering doelgericht te organiseren en minder vrijblijvend aan te bieden. Sinds de start is de opleiding volop in beweging en de commissie heeft vertrouwen in de verdere ontwikkeling richting leeruitkomsten.

¹ Leraar in Opleiding

2 Rapportage van het onderzoek van de commissie

Voor deze beoordelingsprocedure heeft Odisee een zelfevaluatie-rapport (ZER) ingediend bij de NVAO. Dit document beschrijft het Educatief graduaat in het secundair onderwijs ('educatief graduaat') aan de hand van vier kwaliteitskenmerken. Daarnaast bevat het ZER een korte toelichting bij de kwaliteitscultuur en context van de opleiding. Het document verwijst naar onderliggende documentatie op de website van Odisee en bijgevoegde documenten (zie Bijlage 6). Het overzichtelijke dossier en de bijbehorende documenten hebben de commissie goed inzicht gegeven in de visie van de opleiding en de realisatie daarvan in het onderwijs.

Het ZER beschrijft de achtergrond van de opleiding. Het educatief graduaat is een relatief nieuw kwalificatieniveau binnen het Vlaamse hogeronderwijslandschap. De opleiding van 90 studiepunten bereidt studenten voor op een job als leraar technische en praktijkvakken. De opleiding is in september 2019 van start gegaan en bouwt voort op de ervaring met Specifieke Lerarenopleidingen (SLO) binnen Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO) in Aalst en Brussel. Binnen Odisee behoort de opleiding tot de cluster onderwijs. De opleiding wordt in verschillende varianten aangeboden vanuit de campussen in Aalst en Brussel.

Ter voorbereiding op de dialoog met de opleiding hebben de commissieleden alle documentatie individueel zorgvuldig doorgenomen en hun eerste indrukken vastgelegd in een daarvoor bestemd formulier. De commissieleden vermeldden zowel positieve vaststellingen als aandachtspunten en vragen. Hoewel elk commissielid eigen accenten legde, waren de indrukken van de commissie als geheel overeenstemmend. De secretaris heeft alle eerste indrukken samengevoegd in één document en op basis van dit document heeft de voorzitter prioritaire vragen opgesteld.

Op 29 april 2024 is de voltallige commissie bijeengekomen te Aalst om de dialoog met de opleiding verder voor te bereiden. Tijdens dit overleg hebben de commissieleden de definitieve onderwerpen en vragen voor iedere gesprekssessie bepaald. Deze waren gerelateerd aan de volgende thema's: opleidingstrajecten, afstandsonderwijs, verschillen tussen graduaat- en bacheloropleiding, (vak)didactiek, praktijkcomponent, diversiteit, co-creatie, begeleiding, kwaliteitszorg en docentprofessionalisering. Op 30 april 2024 heeft de commissie een bezoek gebracht aan de campus in Aalst en de thema's besproken met interne en externe vertegenwoordigers van de opleiding (zie Bijlage 4).

De bezokedag startte met een dialoog met opleidingsverantwoordelijken en de clusterdirecteur. Zij waren heel transparant over het verloop van de inkanteling vanuit de twee voormalige CVO's. De betrokken docententeams brachten twee verschillende culturen mee: een veeleer conceptuele cultuur uit Brussel en een *hands-on* instelling uit Aalst. Aan het team werden ook collega's vanuit de bacheloropleiding toegevoegd. Nog voor de daadwerkelijke inkanteling hebben de collega's gekozen voor één gezamenlijk model, ingericht op de twee campussen. Vanwege de verschillen in cultuur en de covid-19 pandemie was de inkanteling een uitdaging, maar de opleidingscoördinatoren vertelden dat het gelukt is om één team te vormen, waarbinnen docenten van twee campussen samenwerken en elkaar versterken. De commissie vindt het sterk hoe de opleiding gebruikmaakt van de complementaire sterktes van de twee locaties. Uit de dialoog met docenten begreep de commissie dat zij zich onderdeel voelen van één gezamenlijk team. Nieuwe docenten merken geen verschil tussen docenten van de twee campussen.

In het vervolg van de dialoog heeft de commissie met de opleidingsverantwoordelijken de diverse prioritaire thema's besproken. Gedurende de bezokedag heeft de commissie haar bevindingen getoetst in dialoog met andere betrokkenen: studenten, alumni,

vertegenwoordigers van het werkveld, docenten en onderwijsondersteuners. Dit leidde tot een consistent en complementair beeld van de opleiding.

De opleiding richt zich op zij-instromers: studenten met ten minste drie jaar werkervaring. De commissie waardeert de zorgvuldige analyse van de studentenpopulatie in het ZER. De meeste studenten hebben een baan en een aanzienlijk deel van hen is al in het onderwijs werkzaam. Studenten die al voor de klas staan volgen een LIO²-traject.

Om in te spelen op de uiteenlopende behoeften van studenten biedt Odisee het educatief graduaat aan via drie verschillende trajecten: dagonderwijs in Brussel, avondonderwijs in Aalst en Brussel en afstandsonderwijs. Het eerste traject duurt in principe anderhalf jaar, de andere twee tweeënhalf jaar. Afhankelijk van de persoonlijke (leer)situatie kan een student versnellen of vertragen. Het ZER beschrijft dat de opleiding de gemeenschappelijkheid tussen de drie trajecten bewaakt op vlak van studiemateriaal, opleidingsstructuur en ECTS-fiches. De drie trajecten verschillen voornamelijk in de vorm van contactmomenten: het dagonderwijs biedt contactonderwijs, het avondonderwijs *blended learning* en het afstandsonderwijs vindt volledig online plaats.

Voorafgaand aan het bezoek aan de opleiding had de commissie veel vragen over het afstandstraject. Het ZER beschrijft dat de opleiding het afstandstraject aanbiedt sinds september 2022, na een jaar intensieve voorbereiding. Daarbij zijn docenten geïnspireerd door een bezoek aan ITCILO in Italië en ondersteund door de interne dienst ICT in onderwijs (ICTO). Het traject vraagt van studenten een grote mate van zelfstandigheid en is niet voor iedereen geschikt. De dialogen met de opleidingsverantwoordelijken en studenten hebben de commissie een goed beeld gegeven van de manier waarop de opleiding het afstandstraject vormgeeft. Volgens de commissie is het traject doordacht, adequaat begeleid en biedt het veel potentieel voor een specifieke groep studenten.

De opleidingsverantwoordelijken lichtten toe dat het nieuwe traject is bedoeld voor studenten voor wie het reguliere dag- of avondonderwijs een te grote drempel is omwille van hun werk- of privésituatie. De opleidingscoördinator verduidelijkte dat het traject vooral interessant is voor studenten die al in het onderwijs staan (LIO's) of dat binnen een jaar verwachten te doen. Volgens studenten is het nieuwe traject een verrijking en een uitkomst voor een deel van de studentenpopulatie. Aspirant-studenten volgen infosessies over de inrichting van de opleiding en bespreken hun mogelijkheden tijdens een individueel intakegesprek; ter voorbereiding vullen studenten een online vragenformulier ('QuickScan') in over hun achtergrond. De opleidingscoördinator benadrukte dat tijdens de intake ook besproken wordt wanneer studenten tijd hebben om te studeren en dat de opleiding studenten wijst op de verschillende mogelijke trajecten. Op basis van het gesprek krijgen studenten een advies. Studenten konden de commissie duidelijk vertellen wat de verschillen tussen de trajecten zijn. Ook bevestigden ze dat het mogelijk is om gedurende de opleiding te wisselen van traject, bijvoorbeeld als tijdens het traject blijkt dat een student meer begeleiding nodig heeft.

Studenten die het afstandstraject volgen, kunnen gebruikmaken van een digitaal leerplatform met *e-courses*. Deze vervangen de lessen van de reguliere trajecten en zijn gevuld met korte video's en verwerkingsoefeningen. Tijdens het bezoek heeft de commissie enkele *e-courses* en het concept digitaal leerpad bekeken en vastgesteld dat ze niet altijd dezelfde opbouw volgen. Studenten vertelden dat de opleiding een alternatief voor *e-courses* biedt via *e-books* ('platte tekst') op Toledo. De commissie vindt het een sterk punt dat studenten kunnen kiezen voor het aanbod dat het beste bij hen past. Bovendien blijft het materiaal gedurende de gehele opleiding beschikbaar als

² Leraar In Opleiding

naslagwerk en zijn de *e-courses* ook toegankelijk voor graduaatstudenten uit het dag- en avondonderwijs.

Benutting van de digitale materialen is niet vrijblijvend: docenten en studenten benadrukten dat het niet mogelijk is om de verwerkingsopdrachten – die voor alle trajecten gelijk zijn – te maken zonder de materialen te bestuderen. Bij de modules vakdidactiek krijgen studenten attesten die ze moeten uploaden. Daarnaast organiseert de opleiding, per opleidingsonderdeel, twee keer per semester een online vragensessie. Studenten vertelden de commissie dat ze voldoende ondersteuning krijgen vanuit de opleiding en het stimulerend vinden dat ze snel feedback krijgen op ingeleverd werk.

De opleiding streeft ernaar een zo flexibel mogelijk aanbod te realiseren en biedt studenten de mogelijkheid om zelf het tempo van het eigen leerproces te bepalen. Bij de intake kijkt de opleidingscoördinator met docenten naar mogelijke vrijstellingen. Het opleidingsprogramma kent geen formele volgtijdelijkheid maar onderscheidt drie opleidingsfasen om te zorgen voor samenhang in het individuele studieprogramma. Zowel studenten als vertegenwoordigers van het werkveld bevestigden dat zij de keuzevrijheid en flexibiliteit waarderen. Ook waardeert de commissie de wendbaarheid van de opleiding. Tegelijk merkt de commissie op dat deze mate van flexibiliteit veel vraagt van docenten en dat het belangrijk is om hun werkdruk te bewaken.

De opleiding vertrekt vanuit de gevalideerde domeinspecifieke leerresultaten (DLR) voor het Educatieve graduaat in het secundair onderwijs. Het ZER beschrijft duidelijk hoe ze zijn gekleurd door de visie van Odisee met vijf oriëntaties. De opleiding heeft kerndoelen geformuleerd voor de praktijkleraar op niveau 5 (Bijlage 2). Voor de niveaubepaling maakt de opleiding gebruik van een Odiseebreed competentiemodel, met vier niveaus in competentieontwikkeling. Binnen de graduaatsopleidingen ontwikkelen studenten zich van *basisniveau* (verkennend verwerken - niveau 1) naar *doorgroei niveau* (verdiepend toepassen - niveau 2). Studenten in bacheloropleidingen ontwikkelen door tot gevorderd niveau. De commissie beveelt aan om het verschil tussen niveau 5 en 6 nader te expliciteren in het competentiemodel. Op korte termijn zullen de competenties een nadrukkelijker rol krijgen door de onderwijs specifieke leerresultaten (OLR) te verfijnen tot leeruitkomsten. Dit moet zorgen voor een nog betere aansluiting op het LIO-traject.

Volgens het ZER volgen studenten uit de dag- en avondtrajecten een deels gemeenschappelijk traject met de verkorte educatieve bachelor Secundair Onderwijs. Tijdens de bezochtdag begreep de commissie dat graduaatstudenten hierbij dikwijls in de minderheid zijn. Volgens de directeur van de cluster Onderwijs is deze aanpak zowel praktische noodzaak als een bewuste keuze om de opleiding te laten aansluiten bij de onderwijspraktijk, waar graduaat en bachelors samenwerken. De commissie vroeg zich af hoe de docenten in hun onderwijs differentiëren en voor studenten duidelijk maken wat de verschillen zijn tussen het educatief graduaat en de educatieve bachelor. Tijdens de gevoerde dialogen leerde de commissie dat de opleiding werkt met aparte ECTS-fiches en digitale leeromgevingen; graduaatstudenten zien alleen de materialen die voor hen relevant zijn, waaronder scorewijzers. De *e-courses* uit het afstandstraject zijn alleen beschikbaar voor graduaatstudenten. De opleiding biedt graduaatstudenten aanvullende contactmomenten voor extra begeleiding en coaching, onder andere op vlak van vakdidactiek. De commissie waardeert de verbeteringen die de opleiding het afgelopen jaar heeft aangebracht om het verschil tussen niveau 5 en 6 te verduidelijken. Desalniettemin vindt de commissie het van belang dat de opleiding monitort of de gezamenlijke aanpak ten goede komt aan alle studenten.

De opleiding werkt zoveel mogelijk geïntegreerd: tussen theorie en praktijk en tussen algemene didactiek en vakdidactiek. Studenten en vertegenwoordigers van het werkveld vinden de praktijkgerichtheid van de opleiding een sterke troef.

De didactische leerlijn vormt 'de ruggengraat' van de opleiding, die studenten in een vaste volgorde doorlopen. De opleidingscoördinator lichtte toe dat docenten algemene didactiek voorbeelden uit de vakdidactiek gebruiken om direct een vertaalslag naar de praktijk te maken. Het educatief graduaat biedt vakdidactiek voor 38 onderwijsvakken, verdeeld in zes vakdidactische clusters: STEM, Maatschappij en welzijn, Economie en organisatie, Voeding en horeca, Land- en tuinbouw, Kunst en creatie. De opleiding heeft aparte vakdidactische *e-courses* ontwikkeld met filmopnames uit praktijklokalen en interviews met praktijkleraren. Deze materialen worden niet alleen gebruikt door studenten in het afstandstraject, maar ook door studenten uit het dag- en avondtraject. De commissie vindt het positief dat de opleiding bestaande materialen uit andere organisaties 'vertaalt' om ze beter te laten aansluiten bij de specifieke doelgroep van graduaatstudenten.

De opleiding geeft op verschillende manieren invulling aan het werkplekleren, waarbij theorie en praktijk steeds geïntegreerd worden. LIO's maken gebruik van hun werkplek, andere studenten volgen een stage ('flexibele praktijkroute'). De evaluatiecriteria voor deze twee trajecten zijn gelijk, maar de begeleiding en het opzet verschillen. Studenten in de flexibele praktijkroute zoeken zelf een stageplaats. Indien nodig ondersteunen docenten studenten bij het aanleveren van de juiste informatie of het vinden van een geschikte stageplaats. Docenten vertelden dat ze studenten stimuleren om in verschillende contexten te kijken om te ervaren welke finaliteiten hen goed liggen. De stages kennen een geleidelijke opbouw via *microteaching*, observatieopdrachten en participatiestage richting steeds meer actieve stage. Daarnaast probeert de opleiding realistische contexten te gebruiken in cases, praktijkgerichte oefeningen en simulaties.

Studenten vertelden dat de informatie over het verloop van stages en evaluatiecriteria de afgelopen jaren is verbeterd. Een praktijkbegeleider van Odisee bezoekt de werk- of stageplek van de student en houdt contact met de stageplaatsen en praktijkmentoren. Vertegenwoordigers van het werkveld bevestigden dat de opleiding hen goed ondersteunt en dat het contact structureler verloopt dan bij de start van de opleiding in 2019. De commissie adviseert om een training in te organiseren waarin mentoren gestructureerder meegenomen worden in de visie van de opleiding, het opleidingsprogramma en ontwikkelingen.

Het ZER vermeldt dat studenten zelf de nodige kennis en ervaring meebrengen over de vakinhoud. De opleiding leert studenten om de vertaalslag te maken naar het onderwijs. Aan de start van de opleiding maken studenten zelf een inschatting van hun kennis en ervaring en de vlakken waarop ze zichzelf moeten bijscholen. De opleidingscoördinator verhelderde dat studenten daarbij gebruikmaken van het leerplan voor de betreffende vakken die ze zullen moeten geven; vertegenwoordigers van het werkveld bevestigden deze werkwijze en merkten daarbij op dat studenten soms nog moeite hebben met het lezen en toepassen van leerplannen. Vakdocenten geven studenten feedback over hiaten in hun vakkennis, maar studenten zijn zelf verantwoordelijk voor bijscholing. De commissie vindt het belangrijk dat de opleiding de voortgang van studenten goed volgt en raadt aan om dit mee te nemen in de eindevaluatie.

Volgens het ZER zet de opleiding in op formatieve feedback en kleine toetsmomenten om de kwaliteit van het leerproces te ondersteunen. Zogenaemde beoordelingsvrije oefenkansen moeten de betrokkenheid en daarmee het studiesucces vergroten. Tijdens de bezookdag heeft de commissie gesproken over de werking van deze evaluatiemomenten. Studenten lieten weten dat beoordelingsvrije oefenkansen onder andere worden ingezet via *e-course* oefeningen en *microteachings*. Ze bieden gelegenheid om te leren en het lesgeven te oefenen, waarbij studenten niet alleen feedback krijgen vanuit de opleiding, maar ook van elkaar feedback ontvangen. Docenten bevestigden dat deze momenten gericht zijn op feedback en coaching. Deelname is verplicht.

In een uitgebreide competentiematrix heeft de opleiding voor elk van de opleidingsonderdelen (OPO's) aangegeven welke kerndoelen aan bod komen en op welk niveau deze worden getoetst. Uit de matrix blijkt dat elk kerndoel ten minste één keer wordt getoetst op niveau 2. Aanvullend hanteert de opleiding een praktijkmatrix, die met kerndoelen beschrijft wat de opleiding verwacht qua handelen en context op basis- en doorgroei-niveau. Volgens docenten biedt de matrix voldoende duidelijkheid over het niveau dat de opleiding van graduataten verwacht.

Bij de beoordeling van de lespraktijk hanteert de opleiding een werkbare en transparante matrix en ook scorewijzers. Studenten krijgen een oordeel onvoldoende, matig of goed en konden de commissie uitleggen wat de consequenties zijn van een matige beoordeling. De commissie heeft ook gevraagd naar het holistisch perspectief dat de opleiding volgens het kwaliteitskader inzet. Uit de gevoerde dialogen heeft de commissie begrepen dat dit nog niet algemeen gekend is of soms nog weinig eenduidigheid bestaat.

De vijf oriëntaties van de opleiding refereren aan maatschappelijk engagement en diversiteit. Voorafgaand aan de dialoog met de opleiding had de commissie vragen over de invulling hiervan in het opleidingsprogramma. De commissie zag diversiteit en de grootstedelijke context waarin gegradueerden werkzaam zijn namelijk niet meteen terug in de documentatie. Docenten verduidelijkten dat studenten een stage van tien uur volgen binnen de diverse setting van een vzw ('Community Service Learning'). Daarbij komen studenten in contact met kansarmen. De commissie merkt op dat diversiteit breder is en dat het nuttig kan zijn om studenten kennis te laten maken met bijvoorbeeld OKAN³-leerlingen en het brede spectrum binnen het buitengewoon onderwijs.

Studenten en alumni vertelden de commissie dat zij zich goed begeleid voelen bij de ontwikkeling van algemene vaardigheden. Bij de start zorgt de opleiding voor een onthaal waarbij studenten voldoende informatie ontvangen over waar ze terecht kunnen bij specifieke vragen. Een *e-course* maakt studenten wegwijs in de verschillende digitale platforms die de opleiding benut. Wanneer nodig bieden trajectbegeleiders of graduaatscoaches extra ondersteuning in IT- of taalvaardigheid. Alle graduaatstudenten volgen het vak *Helder Communiceren* om schriftelijke en mondelinge vaardigheden te verbeteren. Vertegenwoordigers van het werkveld vinden de aandacht voor taalgericht onderwijs een sterkte die studenten goed voorbereidt op de klaspraktijk. Docenten besteden daarnaast nadrukkelijk aandacht aan 'leren studeren', observeren en reflecteren op het eigen handelen. Zo leren studenten hoe ze hun persoonlijke kwaliteiten kunnen inzetten in het beroep van leraar.

De opleidingscoördinator gaf aan dat de opleiding de mogelijke drempels voor zij-instromers bij hun start in het hoger onderwijs zo laag mogelijk wil houden en studenten bevestigden dat de opleiding daarin slaagt. Studenten ervaren persoonlijke begeleiding vanaf het begin van de opleiding, waarmee de opleiding aansluit bij Odisees streven naar *customer intimacy* en inclusiviteit. Groepen studenten worden begeleid door een vaste trajectbegeleider. Daarnaast kunnen studenten terecht bij praktijkbegeleiders, vakcoaches, vakdocenten en mentoren. De opleiding biedt hun duidelijkheid over deadlines maar ook de nodige flexibiliteit wat betreft het inleveren van opdrachten wanneer de persoonlijke situatie daarom vraagt. Door het kleine docententeam weten ze steeds bij wie ze terecht kunnen in geval van vragen.

Het educatief graduaat en de verkorte educatieve bachelor hebben een gemeenschappelijk docententeam. Gedurende het bezoek heeft de commissie gesproken met bevlogen en competente docenten, die campus- en trajectoverschrijdend werken in '*teacher designteam*s'. Daarnaast zijn er specifieke overlegstructuren per campus en voor het afstandstraject, evenals gemeenschappelijke

³ Onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers

opleidingsteamdagen ten behoeve van inhoudelijke en strategische samenwerking. Via deze kleine en grote teams vindt ook docentprofessionalisering plaats. In dialoog met opleidingsverantwoordelijken en docenten heeft de commissie gevraagd naar concrete voorbeelden daarvan. Hieruit begreep de commissie dat professionalisering nog veelal informeel en vrijblijvend is georganiseerd, ondanks de structuren die zijn ingericht op niveau van de hogeschool. Het is daardoor niet altijd duidelijk bij wie het eigenaarschap ligt. De commissie raadt aan om goed te onderzoeken of de georganiseerde professionaliseringsactiviteiten bijdragen aan de ontwikkeling van medewerkers – aansluitend bij vakinhoud en beleid – en de verdere verbetering van de opleiding.

Odisee noemt zichzelf de co-hogeschool en in het ZER benoemt de opleiding verschillende vormen van co-creatie. Binnen het educatief graduaat wordt 'co-creatie' op verschillende manieren geïnterpreteerd. Studenten vertelden dat de opleiding recent een kanaal heeft ingericht in MS Teams ('co-creatiehub') om studenten meer met elkaar in contact te brengen. Studenten van alle opleidingstrajecten vinden elkaar hier en kunnen elkaar helpen bij het uitvoeren van opdrachten. Via aparte kanalen kunnen studenten uit dezelfde vakdidactische cluster elkaar vinden. Docenten lieten de commissie een Padlet-omgeving zien waarop studenten elkaar kunnen helpen en waarop de opleiding feedback geeft op veel gemaakte fouten.

Co-creatie vindt ook plaats door verschillende stakeholders te betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van de opleiding. Studenten geven feedback via studentenbevragingen (o.a. *O-experience*) en focusgesprekken. Vertegenwoordigers van het werkveld bevestigden dat zij worden bevestigd rondom mentorgesprekken en filmopnames en dat de opleiding hun inbreng in de eindevaluaties van studenten nadrukkelijk meeweegt. Volgens de commissie kan de opleiding de werkveldbevraging nog meer structureren. Via interne co-creatie legt Odisee verbanden tussen opleidingen. Gedurende de opleidingsbeoordeling heeft de commissie een positieve indruk gekregen van de werking van de kwaliteitscyclus van de opleiding, die is ingericht aan de hand van vier noden ('drivers'). De commissie waardeert hoe de aanpak met korte sprints is geïmplementeerd. Hierdoor zijn verbeteringen snel zichtbaar; studenten bevestigden dat zij verbeteringen merken. Het ZER bevatte veel informatie over de uitkomsten van bevragingen. Volgens de commissie kan de opleiding nog duidelijker communiceren hoe deze uitkomsten gebruikt worden om de opleiding verder te verbeteren. Tot slot raadt de commissie aan om over de grenzen van de eigen hogeschool en discipline heen te kijken bij de verdere ontwikkeling van de opleiding.

3 Oordeel

De commissie komt tot een positief advies met betrekking tot de opleidingsbeoordeling van het Educatief graduaat in het secundair onderwijs van Odisee. Dit advies is gebaseerd op de overzichtelijke documentatie en de open, constructieve dialoog tijdens de bezoekdag die tezamen hebben gezorgd voor een consistent en complementair beeld van een kwaliteitsvolle opleiding.

De commissie heeft vastgesteld dat de inkanteling vanuit de voormalige CVO's goed is verlopen en heeft geleid tot de vorming van één team, waarbinnen de betrokkenen gebruikmaken van elkaars complementaire sterktes. De commissie heeft gesproken met enthousiaste, competente en toegewijde docenten.

De opleiding richt zich op een duidelijke doelgroep van zij-instromers en heeft de studentenpopulatie zorgvuldig geanalyseerd. Verschillende trajecten spelen in op uiteenlopende behoeften en maken het onderwijs toegankelijk voor een grote groep (aspirant-)leraren. Tijdens het locatiebezoek heeft de commissie een beter beeld gekregen van de vormgeving van het afstandstraject. De commissie vindt dit traject goed doordacht en heeft vastgesteld dat studenten adequate begeleiding krijgen. Door de opzet van het traject is deelname niet vrijblijvend en worden studenten aangezet tot studeren. De commissie adviseert om bij de verdere ontwikkeling van *e-courses* een herkenbare structuur te hanteren.

De opzet van het opleidingsprogramma biedt studenten de mogelijkheid om zelf het leertempo te bepalen en eventueel te wisselen van traject. Via infosessies en een gedegen intakeprocedure worden studenten goed voorgelicht. Studenten kunnen gebruikmaken van diverse leermaterialen, afhankelijk van persoonlijke behoeften. Net als studenten en vertegenwoordigers van het werkveld waardeert de commissie de flexibiliteit van de opleiding. De commissie wil de opleiding wijzen op de valkuil die kan ontstaan in de perceptie van studenten laagdrempeligheid te verwarren met lage verwachtingen. Tegelijk vraagt de commissie aandacht voor de werkdruk onder docenten.

Studenten van het dag- en avondtraject volgen het onderwijs deels gezamenlijk met bachelorstudenten – deze aanpak is zowel pragmatisch als een bewuste keuze om de opleiding te laten aansluiten bij de onderwijspraktijk. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding het verschil tussen niveau 5 en 6 voldoende verduidelijkt voor studenten en graduaatstudenten passende aanvullende begeleiding biedt. Desalniettemin vindt de commissie het van belang dat de opleiding monitort of de gezamenlijke aanpak ten goede komt aan alle studenten. Daarnaast beveelt de commissie aan om het verschil tussen niveau 5 en 6 nader te expliciteren in het competentiemodel.

Wat betreft de inhoud van de opleiding vindt de commissie het belangrijk dat de opleiding de ontwikkeling van vakkennis onder studenten goed volgt en raadt de opleiding aan om dit mee te nemen in de eindevaluatie. Daarnaast kan de opleiding studenten meer ondersteunen bij het lezen en toepassen van leerplannen. Tot slot beveelt de commissie aan om diversiteit te laten doorklinken in alle vakken, met aandacht voor diversiteit in de klas.

Door de integratie van theorie en praktijk is de opleiding sterk praktijkgericht. In de didactische leerlijn gebruiken docenten algemene didactiek vakdidactische voorbeelden om direct een vertaalslag naar de praktijk te maken. De opleiding geeft op verschillende manieren invulling aan het werkplekleren en zorgt voor een geleidelijke opbouw naar zelfstandigheid. In het algemeen is de persoonlijke begeleiding een sterkte van de opleiding: zowel studenten als praktijkmentoren voelen zich goed ondersteund en geïnformeerd. Het is positief dat de opleiding aanvullende ondersteuning biedt bij de

ontwikkeling van taal- en IT-vaardigheden. De commissie adviseert om een training in te organiseren waarin mentoren gestructureerder meegenomen worden in de visie van de opleiding, het opleidingsprogramma en ontwikkelingen. Ook de docentprofessionalisering zou meer doelgericht moeten aangepakt worden en minder vrijblijvend ingericht.

De term co-creatie wordt op verschillende manieren geïnterpreteerd. De kern lijkt het streven naar contact met alle stakeholders. Studenten waarderen de nieuwe co-creatiehub die studenten van verschillende trajecten bij elkaar brengt. De commissie suggereert om een aantal keer per jaar een samenkomdag op locatie te organiseren.

Concluderend stelt de commissie vast dat het educatief graduaat een kwaliteitsvolle opleiding is die studenten goed voorbereidt op een job als leraar technische en praktijkvakken. Sinds de start is de opleiding volop in beweging. De commissie heeft vertrouwen in de verdere ontwikkeling richting leeruitkomsten. De commissie raadt daarbij aan om de vele initiatieven steeds af te ronden alvorens verder te gaan met nieuwe projecten.

De commissie doet twee aanbevelingen om de kwaliteit van de opleiding verder te versterken:

- Expliciteer het verschil tussen niveau 5 en 6 in het competentiemodel.
- Laat diversiteit doorklinken in alle vakken, met aandacht voor diversiteit in de klas.

Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding

Instelling	Odisee
Naam opleiding	Educatieve graduaatsopleiding in het secundair onderwijs
Niveau en oriëntatie	Gegradueerde, VKS 5
Titel	Educatief Gegradueerde in het Secundair Onderwijs
Studiegebied	Onderwijs
Afstudeerrichtingen	Geen afstudeerrichtingen
Opleidingstrajecten	<ul style="list-style-type: none">• voltijds• deeltijds• dagtraject• avondtraject• afstandsonderwijs
Vestiging waar de opleiding wordt aangeboden	<ul style="list-style-type: none">• Campus Brussel• Campus Aalst
Onderwijstaal	Nederlands
Studieomvang (in studiepunten)	90 studiepunten
Aansluitingsmogelijkheden en de mogelijke vervolgopleidingen	Educatieve bachelor secundair onderwijs

Bijlage 2: Opleidings specifieke leerresultaten (OLR)

- KD 1.1 Achterhaalt de beginsituatie van de lerende en de leer groep
- KD 1.2 Kiest en formuleert gericht doelstellingen.
- KD 1.3 Selecteert de leerinhouden en leerervaringen.
- KD 1.4 Structureert leerinhouden en -ervaringen en tot een samenhangend geheel.
- KD 1.5 Hanteert gepaste werkvormen en groepeeringsvormen.
- KD 1.6 Kiest aangepaste leermiddelen en ontwikkelingsmaterialen.
- KD 1.7 Creëert een ontwikkelingsbevorderende leeromgeving voor elke lerende.
- KD 1.8 Observeert en evalueert het proces en product met het oog het versterken van het leer- ontwikkelingsproces.
- KD 1.9 Bewaakt de verticale samenhang van de gekozen leerinhouden en –ervaringen.
- KD 1.10 Neemt in overleg met collega's deel aan zorgverbredingsinitiatieven die aansluiten bij de visie van de school.
- KD 1.11 Gebruikt een correcte, gepaste en uitdagende taal en heeft aandacht voor taalontwikkelen lesgeven.
- KD 1.12 Werkt mee aan het opzetten van leerprocessen vanuit een vakoverschrijdende invalshoek.
- KD 1.14 Wendt de diversiteit van de groep aan als leer- en ontwikkelingskans.
- KD 1.15 Realiseert kwaliteitsvolle interacties met lerenden als basis voor leren.
- KD 2.1 Gaat een authentieke relatie aan met elke lerende.
- KD 2.2 Creëert een positief en verbindend klimaat in de klas en draagt bij tot een positief-verbindend klimaat op school.
- KD 2.3 Geeft op een gepaste manier grenzen aan om het welbevinden en de leerkansen van alle lerenden te vrijwaren.
- KD 2.4 Begeleidt attitudevorming, bereidt ze voor op het functioneren op de arbeidsmarkt en ondersteunt maatschappelijke participatie.
- KD 2.5 Erkent actuele maatschappelijke ontwikkelingen in een pedagogische context met het oog op begeleiding van lerenden.
- KD 2.6 Herkent opvoedingsvragen en-noden en kan er gepast op inspelen.
- KD 2.7 Bewaakt het fysieke en geestelijke welzijn van de lerende.
- KD 2.8 Communiqueert verbindend en hanteert conflictsituaties op een positieve, oplossings- en herstelgerichte manier.
- KD 3.1 Heeft inzicht in de brede ontwikkeling van de lerende.
- KD 3.2 Beheerst de domeinspecifieke, vakinhoudelijke en vakdidactische expertise van het vak en kan deze actualiseren, verbreden en verdiepen.
- KD 3.3 Wendt de verworven expertise met betrekking tot het vak aan op een geïntegreerde manier en kan deze praktijkgericht en gestructureerd vertalen naar de leerlingen.
- KD 3.4 Ondersteunt en motiveert lerenden in hun studie- en beroepskeuzeprocessen.
- KD 3.5 Communiqueert schriftelijk en mondeling in Standaardnederlands.
- KD 4.1 Organiseert een stimulerende, werkbare en veilige leef-, werken leerruimte.
- KD 4.2 Zorgt voor een flexibele doel- en leerlinggerichte planning.
- KD 4.3 Voert relevante administratieve taken correct uit.
- KD 5.1 Stelt zijn eigen functioneren in vraag en stuurt spontaan en na reflectie bij.
- KD 5.2 Neemt kennis van toegankelijke informatie en kan dit analyseren en synthetiseren met oog op oplossen van praktijkproblemen.
- KD 5.3 Professionaliseert zich en wendt nieuwe vakgerichte ontwikkelingen aan in zijn onderwijspraktijk.
- KD 5.4 Zet professionaliseringsbehoefte om in acties en deelt zijn inzichten.
- KD 6.1 Informeert zich (breed) over en gaat discreet om met gegevens over de lerenden.
- KD 6.2 Beheerst de basisvaardigheden om op basis van overleg met collega's of externen met ouders en verzorgers over de lerende te communiceren.
- KD 6.3 Beheerst de basisvaardigheden om ouders en verzorgers te informeren en betrekken bij het klas- en schoolgebeuren.

KD 6.4 Communiqueert respectvol met ouders en verzorgers met oog voor de diversiteit en de complexiteit van de context zodat de verantwoordelijkheid en de zorg rond opvoeding en onderwijs gedeeld wordt.

KD 7.1 Overlegt en werkt samen binnen het schoolteam.

KD 7.2 Overlegt binnen een team over eigen pedagogische en didactische opdracht en leeft afspraken na.

KD 7.3 Ondersteunt de onderwijsvisie van de school, ook vanuit de levensbeschouwelijke identiteit van de school.

KD 7.4 Werkt in co-of teamteaching gezamenlijke leeractiviteiten uit voor de lerenden.

KD 8.1 Beheerst de basisvaardigheden om te communiceren met externe partners.

KD 8.2 Bouwt contacten uit en werkt samen met relevante actoren op de arbeidsmarkt.

KD 9.1 Kan in gesprek gaan over zijn beroep en de plaats daarvan in de samenleving.

KD 9.2 Neemt deel aan het maatschappelijk debat rond onderwijskundige thema's.

KD 9.3 Documenteert zich over de eigen rechtspositie en die van de lerenden.

KD 10 .1 Benadert met een open geest ontwikkelingen heel diverse actuele samenlevingskwesties.

KD 11.1 Beslissingsvermogen: durft een standpunt in te nemen of tot handeling over te gaan en er ook de verantwoordelijkheid voor dragen.

KD 11.2 Relationale gerichtheid: toont in contacten met anderen kenmerken van echtheid, aanvaarding, empathie en respect.

KD 11.3 Kritische ingesteldheid: durft zichzelf en zijn omgeving ter discussie te stellen, de waarde van een bewering of een feit en de wenselijkheid en haalbaarheid van een vooropgesteld doel te verifiëren, alvorens een stelling in te nemen.

KD 11.4 Leergierigheid en eigenaarschap: is nieuwsgierig, zoekt actief naar situaties om zijn competentie te verbreden en te verdiepen en neemt het leren in eigen handen.

KD 11.5 Organisatievermogen: is erop gericht de taken zo te plannen, te coördineren en te delegeren dat het beoogde doel op een efficiënte manier bereikt kan worden.

KD 11.6 Zin voor samenwerking: engageert zich om collectief aan dezelfde taak te werken.

KD 11.7 Verantwoordelijkheidszin: toont zich verantwoordelijk voor de school als geheel en gaat het engagement aan om een positieve ontwikkeling van de lerende(n) te bevorderen.

KD 11.8 Flexibiliteit: past zich aan wijzigende omstandigheden zoals middelen, doelen, mensen en procedures.

KD 11.9 Creativiteitszin: denkt out-of-the-box en is erop gericht dit bij lerenden te stimuleren.

KD 11.10 Speelsheid: zich enthousiast tonen en aansluiting vinden bij de leef- en belevingswereld van de lerende.

KD 11.11 Maatschappelijk engagement: kiest ervoor een maatschappelijk engagement op te nemen om bij te dragen tot een betere wereld.

KD 11.12 Diversiteitsdenken: bekijkt personen en situaties vanuit verschillende invalshoeken, stuurt het eigen referentiekader bij vanuit interactie met anderen, ziet diversiteit als een normaal onderdeel van de maatschappij en gebruikt het als leerkans.

KD 11.13 Duurzaamheid: zet in op duurzaam leren, gaat duurzaam om met materiaal, engageert zich voor duurzaam samenleven.

Bijlage 3: Samenstelling van de commissie

De beoordeling is gebeurd door een commissie van deskundigen aangesteld door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Luc De Man (*voorzitter*), gewezen hoofd van de pedagogische begeleidingsdienst van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. Gewezen voorzitter van de Raad Secundair Onderwijs.

Debora Brandwijk-Toonen (*commissielid*), lerarenopleider Dienstverlening en Producten in het beroepsonderwijs (HBO) en in de Associate Degree Educatief Professional Beroepsonderwijs Hogeschool Windesheim.

Kurt Lecompte (*commissielid*), directeur Onderwijs Scholengroep Sint-Michiel, Campus VTI Roeselare.

Cato Oyen (*student-commissielid*), studente educatief graduaat in het secundair onderwijs Karel de Grote Hogeschool.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Mike Slangen** (*procescoördinator*) beleidsmedewerker NVAO.
- **Anne Martens** (*extern secretaris*), zelfstandig secretaris.

Alle commissieleden, de procescoördinator en de secretaris hebben de deontologische code van de NVAO ondertekend.

Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding

Aalst, 30 april 2024

Uur	Planning	Samenstelling gespreksgroepen
08:45-09:00	Verwelkoming commissie	
09:00-10:00	Opleidingsverantwoordelijken en clusterdirecteur	<ul style="list-style-type: none"> • Directeur Cluster onderwijs • Beleidsmedewerker Dienst Onderwijs en kwaliteit • Opleidingscoördinator Campus Aalst • Opleidingscoördinator Campus Brussel
10:00-10:30	Pauze en intern overleg commissie	
10:30-11:15	Studenten en alumni	<ul style="list-style-type: none"> • Studenten uit avondtraject (2), afstandstraject (4) en dagtraject (1) • Alumna avondtraject (1)
11:15-11:45	Toonmoment e-courses	Docenten
11:45-12:45	Lunch en intern overleg commissie	
12:45-13:30	Werkveld en alumni	<ul style="list-style-type: none"> • Sint-Jozefschool Mere • Go! Middenschool Ninove (tevens alumna) • VTI Aalst • KA Geraardsbergen • CLW Castor Vilvoorde
13:30-14:00	Intern overleg commissie	
14:00-15:00	Docenten	<ul style="list-style-type: none"> • Docent, praktijkbegeleider • Docent, praktijkbegeleider, clusterdidactiek STEM, praktijkcoördinatie, trajectbegeleiding • Docent, praktijkbegeleider, clusterdidactiek horeca • Praktijkbegeleider, clusterdidactiek economie en organisatie • Docent, praktijkbegeleider • Docent, praktijkbegeleider, clusterdidactiek maatschappij en welzijn • Docent, praktijkbegeleider, clusterdidactiek land- en tuinbouw • Ankerpersoon kwaliteitszorg, IKCO- procesbegeleider • Docent, praktijkbegeleider
15:00-16:45	Intern overleg commissie	
16:45-17:15	Reflectieve dialoog	<ul style="list-style-type: none"> • Diensthoofd Dienst Onderwijs en kwaliteit • Directeur Cluster onderwijs • Beleidsmedewerker Dienst Onderwijs en kwaliteit

		<ul style="list-style-type: none"> • Opleidingscoördinator Campus Aalst • Opleidingscoördinator Campus Brussel • Lid kernteam, Docent, praktijkbegeleider, clusterdidactiek STEM, praktijkcoördinatie, trajectbegeleiding • Lid kernteam, Docent, praktijkbegeleider, clusterdidactiek maatschappij en welzijn • Lid kernteam, Ankerpersoon kwaliteitszorg, IKCO-procesbegeleider
--	--	--

Bijlage 5: Verantwoording

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het “*Beoordelingskader Opleidingsaccreditatie op maat van de eigen regie*” van juni 2020, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 27 november 2020.

Nadat de aanvraag ingediend door de instelling ontvankelijk werd verklaard, heeft de NVAO een commissie samengesteld. Deze commissie werd goedgekeurd door het dagelijks bestuur van de NVAO. De instelling tekende geen bezwaar aan tegen de commissie.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan een voorbereidend overleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens de voorbereidende werkzaamheden heeft de commissie verder alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens de dialoog met de instelling en de opleiding voorbereid.

Aan de hand van NVAO's Waarderende Aanpak heeft de commissie zich tijdens de dialoog verder verdiept in de context van de opleiding en op basis daarvan een onderzoek gevoerd naar de kwaliteit van de opleiding.

Tijdens de afrondende werkzaamheden heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een holistisch oordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van beoordelingsrapport. Eens alle commissieleden hadden ingestemd met de inhoud van het beoordelingsrapport, heeft de voorzitter van de commissie het beoordelingsrapport vastgesteld. Het door de voorzitter vastgestelde beoordelingsrapport werd aan de NVAO bezorgd.

Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal

Documentatie beschikbaar gesteld bij de aanvraag:

- Aanvraagbrief
- Administratieve gegevens
- Zelfevaluatie rapport
- Bijlagen bij het zelfevaluatie rapport:
 - Drivers Educatief Graduaat en planning
 - Kwaliteitszorg graduaatsopleidingen Odisee en traject Educatief Graduaat
 - Bevestigingen en gesprekken in het kader van kwaliteitszorg
 - Kerngegevens Educatief Graduaat
 - Visietekst op de praktijkleraar
 - Competentiemodel Odisee
 - Competentiematrix Educatief Graduaat
 - Onderwijsteam Educatief Graduaat Odisee
 - Overlegstructuur Educatief Graduaat Odisee

Documenten beschikbaar gesteld tijdens de dialoog:

- Overzicht van gastsprekers (studiejaren 21-22 en 22-23)
- Organigram
- Lesroosters
- Jaarplanning afstandsonderwijs
- QuickScan
- Professionaliseringsactiviteiten docententeam

